

РОЗДУМ З НАГОДЫ

Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ

Носьбіты высокай
духоўнасці

Дзень работніка культуры, які адсвяткавала краіна, і мае асабістае свята.

Калі мяне, маладога супрацоўніка полацкай газеты, перавялі з пасады карэктара загадчыкам аддзела культуры, сівы ветэран Рыгор Майсеевіч Голанд, віншуючы, зазначыў, што на гэтай пасаде ў газеце ў пасляваенныя гады працаваў пісьменнік Аляксандр Савіцкі, былы партызан і франтавік, якім ганарыцца рэдакцыя.

Шчыра кажучы, пасады загадчыка ў штатным раскладзе не існавала, ды, хоць па службовых паперах я лічыўся простым літсупрацоўнікам, і рэдактар Іван Фёдаравіч Лемеш, і калегі ставіліся да сферы маёй дзейнасці менавіта так.

За час працы ў роднай газеце мне давялося пабываць практычна ва ўсіх установах культуры горада і раёна, пазнаёміцца з цудоўнымі людзьмі, для якіх работа была сапраўднай творчасцю, душэўным памкненнем.

Узяць хаця б загадчыка раённага аддзела культуры Сяргея Казырэнку. Пасля шматлікіх чыноўніцкіх клопатаў ён разам з агітбрыгадай аб'ездзіў літаральна ўсе сельскія клубы Полаччыны. Сам пісаў сцэнарыі пастановак, сам выконваў галоўныя ролі.

Гарадскім аддзелам культуры загадвала Таццяна Давыдаўна Рудава. У многім за тое, чым ганарыцца сёння горад, па праве трэба сказаць «дзякуй» ёй. Па яе непасрэднай ініцыятыве ў Полацку з'явілася карцінная галерэя, орган у адрастаўраваным Сафійскім саборы.

Яна ж узначаліла першы ў Беларусі гісторыка-культурны запаведнік, у склад якога ўвайшлі музей беларускага кнігадрукавання і музей-бібліятэка Сімяона Полацкага.

Менавіта Таццяна Давыдаўна была ініцыятарам і арганізатарам Міжнароднага фестывалю арганнай музыкі «Званы Сафії», які ў гэтым месяцы збярэ ў старажытным горадзе прыхільнікаў мастацтва ўжо дваццаць пяты раз.

Яшчэ больш цікавых сустрэч з работнікамі культуры стала ў мяне падчас працы ўласным карэспандэнтам нашага радыё.

Немагчыма не згадаць Марыю Канстанцінаўну Палюк — былую загадчыцу аддзела культуры Глыбоцкага райвыканкама. Колькі цудоўных здзяйсненняў у галіне захавання нашай гістарычнай спадчыны адбылося пры яе непасрэдным удзеле на слаўнай глыбоцкай зямлі! Адно з іх — усталяванне помніка пачынальніку беларускага тэатра Ігнату Буйніцкаму на яго радзіме ў Празароках, ушанаванне памяці «вечнага вандроўніка» Язэпа Драздовіча.

А колькі запамінальных падзей адбываецца ў нашых музеях, выставачных комплексах, бібліятэках і карцінных галерэях, колькі сапраўдных энтузіястаў і майстроў сваёй справы працуюць на ніве культуры ў вёсках і гарадах, у нашай сталіцы!

Сёння шмат цікавага можна ўбачыць у старажытным Полацку, у Наваградку, Пінску, Слоніме, іншых нашых гарадах.

Пералік дасягненняў у галіне айчынай культуры можна доўжыць і далей. За гэтым стаіць клопат дзяржавы, сродкі, укладзеныя ў захаванне і развіццё духоўнага патэнцыялу народа.

І, канечне ж, гэта справа, якую рухаюць людзі — кіраўнікі і ўдзельнікі мастацкіх калектываў, бібліятэчныя работнікі і супрацоўнікі музеяў, народныя майстры, арганізатары і рэжысёры масавых свят — тыя, хто стварае высокі свет духоўнасці, хто нясе людзям прыгажосць, святло мастацтва, захоўвае і перадае народныя традыцыі.

Мне не раз даводзілася сустракацца з гэтымі апантанымі творчымі асобамі, і кожны раз атрымліваў асалоду ад сустрэч, пачуццё гонару за іх працу, за служэнне роднай культуры.

А поспехі і дасягненні айчынных мастакоў, пісьменнікаў, кампазітараў, артыстаў з'яўляюцца візітоўкай нашай краіны, служаць прыкладам для новых пакаленняў творцаў.

Таму Дзень работніка культуры — свята кожнага з нас, бо айчынная культура і ёсць духоўны код нацыі, трывалы падмурак духоўнасці і маралі.

Мова і літаратура на варце культуры

Філалагічная прастора значна больш шырокая, чым адпаведныя факультэты асобных ВНУ. Кафедры такога профілю ёсць у кожнай навучальнай установе краіны, у тым ліку і ў Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў.

Аснова іншых мастацтваў

Мова і літаратура — неад'емная частка духоўных здабыткаў любой нацыі, і вывучаць іх варта глыбока, усвадомлена, творча.

Кафедра беларускай і замежнай філалогіі ўніверсітэта мае ўласную гісторыю, але ва ўсе часы яна была скіравана на падтрымку, прапаганду мастацтва і культуры. Цяпер кафедра, створаная ў 1975 годзе — важнае падраздзяленне ў структуры ВНУ са стабільным высокапрафесійным навуковым і педагогічным калектывам, дзе арганічна спалучаюцца вопыт і творчыя напрацоўкі старэйшых супрацоўнікаў і талент маладых кадраў, якія забяспечваюць выкладанне такіх вучэбных дысцыплін, як «Беларуская і сусветная літаратура: Беларуская літаратура», «Беларуская і сусветная літаратура: Сусветная літаратура», «Шэрады сусветнай літаратуры для дзяцей і юнацтва», «Мастацкія плыні ў літаратуры XX стагоддзя».

Фота з архіва суполкі «БУКет», 2016 г.

Павялічваецца колькасць спецыяльнасцей ва ўніверсітэце, адпаведна, пашыраецца кола дысцыплін. Сярод іх «Сучасная беларуская літаратурная мова», «Стылістыка беларускай мовы», «Культура мовы», «Агульнае мовазнаўства», «Гістарычная граматыка беларускай мовы», «Беларуская мова (прафесійная лексіка)». Кафедра неаднаразова змянялася: у 2006-м аб'ядналася з кафедрай сусветнай літаратуры, а ў 2018 г. — з кафедрай замежных моў.

Амаль 20 гадоў кафедру беларускай мовы і літаратуры ўзначальваў прафесар, доктар філалагічных навук Мікалай Грынчык. Мікалай Міхайлавіч — аўтар 4 манаграфій, суаўтар 4-томнага выдання «Гісторыя беларускай літаратуры» і 2-томнай «Гісторыі беларускай літаратуры», першага падручніка для філалагічных факультэтаў ВНУ рэспублікі «Беларуская народная творчасць», энцыклапедычных даведнікаў «Янка Купала» і «Максім Багдановіч», БелСЭ ў 12 тамах, ЭліМБел у 4 тамах і інш.

У розны час да загадвання спрычыніліся таленавітыя творчыя асобы: кандыдаты філалагічных навук дацэнты Наталля Булацкая, Вольга Гуліцкая, Наталля Падабедава, Алена Пісарэнка (член СПБ Алена Багамолава), Міхаіл Кускоў, доктар філалагічных навук прафесар Галіна Тычко.

У гісторыю кафедры ўпісаны імёны вядомых літаратараў і мовазнаўцаў Беларусі — Вольгі Драбені, Таццяны Гулевай, Людмілы Дзіцэвіч, Анатоля Маісеенкі, Рычарда Саматы, Наталлі Судзевай, Лідзіі Савік, Алены Жалунювіч, Галіны Дуркінай, Наталлі Лыной, Эдуарда Садойнічага, Валянціны Варапаевай, Галіны Друк, Сафії Тычыны і інш.

Кафедра з'яўляецца філалагічнай лабараторыяй. Падзярджэннем таму навукова-даследчая дзейнасць калектыву, выхаванне практыка педагогаў-спецыялістаў і арыгінальных форм правядзення лекцыйных і семінарскіх заняткаў. Выкладанне філалагічных дысцыплін спраектавана на профіль ВНУ, што адлюстравана ў назвах і змесце новых дысцыплін на выбар: «Тэорыя і практыка перакладу ў міжнароднай культурнай дзейнасці», «Тэхніка вядзення міжнародных перагавораў»,

«Культура прафесійнага маўлення», «Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.», «Стылістыка і культура маўлення», «Беларуская паэзія ў музычным увасабленні» і інш.

Кафедрай выданы першы і адзіны ў Беларусі вучэбна-метадычны дапаможнік, рэкамендаваны вучэбна-метадычным аб'яднаннем па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў «Беларуская мова: спецыяльная лексіка». У самой ВНУ філалагічная прастора яшчэ больш пашыраецца за кошт уласнай літаратурнай творчасці выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта, студэнтаў, выпускнікоў.

Суполка «БУКет» — унікальная з'ява

Існаванне літаратурных суполак пры ВНУ — з'ява нярэдка. Аднак суполка «БУКет» (ад абрэвіятуры ВНУ на момант яе ўтварэння: Беларускі ўніверсітэт культуры) — штосьці ўнікальнае. Адзін з ранніх зборнікаў аб'яднання называўся «Каліва» — парастак расліны, пачатак жыцця. «Каліва» з моманту ўтварэння ў кастрычніку 2001 г. расло, дужала і ўбірала ў сябе творцаў не толькі з універсітэта, але і іншых ВНУ.

«БУКет» ніколі не быў «замкнёнай у самой сабе» суполкай. Першым імпульсам для стварэння стаў момант, калі намеснік дэкана факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Ала Фядорына прынесла літаратурны твор студэнтаў загадчыку кафедры Волгу Гуліцкай.

Менавіта на кафедру і былі запрошаны будучыя кіраўнікі — Алена Пісарэнка і Наталля Дзянісава (літаратурны крытык Наталля Якавенка).

З 2004 г. у працу актыўна ўключылася старшы выкладчык Вольга Шунейка, апошнім часам да аб'яднання далучыліся Валянціна Варапаева, Любоў Даніленка. Восенню 2008 года аб'яднанне перавялі на студэнцкае самакіраванне. Па 2014 год кіраўніком быў студэнт, затым выпускнік ФІДК, супрацоўнік аддзела менеджменту Павел Макееў, а з кастрычніка 2010 года да жніўня 2014 года — член СПБ Вольга Гронская.

На пасяджэннях суполкі не толькі чытаюцца творы ў розных жанрах і формах, але і робяцца тэарэтычныя паведамленні, візуалізацыі і/ці тэатралізацыі ўласных тэкстаў. Сучаснікі не павінны аб-

цэннаваць ролю слова ў выхаванні чалавека, у спасціжэнні жыцця, у самарэалізацыі творчай і гарманічнай асобы. На гэта якраз робіцца акцэнт на ФІДК і на кафедру беларускай і замежнай філалогіі, пры якой існуе літаратурна-творчае аб'яднанне «БУКет», дзейнасць якога скіравана на аб'яднанне студэнтаў, уменне будаваць дыялогі, талерантна абмяркоўваць творы і інш.

Можна доўга пералічваць імёны кветак «БУКета», дасягненні на рэспубліканскай і міжнароднай літаратурнай пляцоўцы «каліваў», што калісьці выйшлі з яго: Янка Лайкоў, Вольга Гронская, Вольга Бялова, Алена Свечнікава, Анастасія Вайцяшонак (Астрадэні), Кірыл Бандзерс, Ганна Вярніч, Іван Кравец, Маргарыта Новікава, Вікторыя Брэк, Віталь Міхайлаў, Ганна Балаш-Вілейнікава, Андрэй Балкоўскі, Сяргей Марцінкевіч, Віктар Аляксандраў, Кірыл Бакулін, Аляксей Краснікаў і інш.

Кафедра беларускай і замежнай філалогіі рэгулярна ладзіць сустрэчы, на якія запрашаюцца вядомыя пісьменнікі. Да нас у розныя гады прыходзілі Ніл Гілевіч, Геннадзь Бураўкін, Аляксей Дудараў, Міхась Пазнякоў, Мікола Шабовіч, Георгій Марчук, Леанід Дранько-Майсюк, Людміла Рублеўская, Віктар Шніп, Віктар Жыбуль, Анатоль Экаў, Дзмітрый Пятровіч, Таццяна Сівец і інш. Сярод гасцей былі і выхаванцы «БУКета», якія пазней сталі членамі СПБ.

Замест прадмовы ў зборніку «Каліва» — адным з 12 зборнікаў паэзіі і прозы суполкі — пададзены вершы: *Расці, каліва! // Расці высока, // Расці ішчасліва! // Расці, каліва, // Людзям добрым // На добрае дзіва. // Расці, каліва! // Станавіся кветкаю, // Каб з тае кветкі // Выраслі дзеткі... // Расці, каліва! // Хлопцы, дзяўчаты // Кветкі збяруць — // Кветкі збяруць, // у «БУКет» складуць... // Расці, каліва! (А. Багамолава).*

Кожнаму каліву, у тым ліку філалагічнаму, можна стаць пахкай кветкай ці магутным дрэвам, аднак, каб яно расло і давала плён, патрэбна штодзённая карпатлівая праца, якая патрабуе самаахвярнасці, творчасці і... любові.

Алена ПІСАРЭНКА, Адам ШОСТАК